

sosialurin telf. 11820
box 76, 3800 Argir
Útgevri: p/f sosialurin
Fyrirtaks-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Dagny Joensen
Jóhann Mortensen
Jan Müller
Lýsingar: Árni Joensen
Uppseting
og prent: p/f sosialurin

Stór ábyrgd

NÚ ER so orkuorðaskiftið í lögtinginum av. Tað vardi bert í nakrar tímar — tíanverri. Tað, sum kom fram undir orðaskiftinum, vóru mest endurtøkur av tí, sum Orkuráðið hevur latið tingmonnum í einum áliti. Spell!

NÚ SKAL so landsstýrið arbeiða víðari við hesum máli og helst taka eina avgerð um ikki so langa tíð. Landsstýrið má vita, at ein stór ábyrgd hvílir á tess herðum. Tí her er talan um ovurhonds stórar iløgur og um at leggja partar av náttúru okkara undir vatn.

HÓAST útbýgging av vatnorkuni er útsett nú í nøkur ár, so eigur ein ársinskaning at verða gjørd beinanvegin. Tað var ein bjarnatænasta vit gjørdum okkum á sinni, tá eitt Orkuráð varð sett, at ikki eisini eitt Náttúraráð ella Umhvørvisráð varð sett. Tað er rætt at útbýgging vatnorkuna, men spurningurin er bert, hvussu fram skal farast. Lat okkum ikki beinavegin binda okkum til eitt milliard-projekt, sum leggur partar av okkara náttúru í oyði.

VINDORKA OG KOLAORKA hava verið umrødd seinastu tíðina. Orkuráðið hevur tíanverri ikki tikið vindorkuna við í sínum áliti, men vónandi fer hetta ráð nú at stuðla teimum monnum sum arbeiða við framleiðslu av vindmyllum og leggja eina ætlan fyri tey næstu árin. Orkuráðið leggur stóran dent á kolaorkuverk. Tað er okkara áheitan til landsstýrið: at taka spurningin um kolaorkuverk til viðgerðar beinavegin og ikki drála ov leingi, sum tað annars er so vanligt í Tinganesi. Byggja vit eitt kolaorkuverk seta vit gongd á kolagrevsturin í Suðuroynni av álvara. Hetta kann skapa eina vinnu, sum fer at hava nógv gott við sær. Tosið um at vit ikki mugu brúka okkara virðismikla kol má ikki vísa tyngri enn tosið um at brúka tað. Eisini her eiga at verða gjørdar kanningar um, hvussu nógv vit kunnu nýta av koli uttan at vit gera okkum inn á náttúruna.

Sosialurin hevur viðgjørt orkuspurningin í fleiri bløðum. Vit fara at halda fram við hesum. Øll eru vælkomin at siga sína hugsan um hetta mál, sum kann gagna okkum og okkara eftirkomarum.

Løgið, Justica mín!

Sosialurin 3. februar. «Itt eyga...» vart tú um at siga, kom so at hugsa um, at í romversku gudakeruni hevði Justica bindið fyrri eyguni, men brúkti to sverð í hendi. Sigi, at eg skal hava skrivað, at frýntligi og idealistiski sosialarbeiðarin J. Alveygg skuldi vera «fasistur». Nú skal ein hoyra slíkt við — men av tí at eg haldi meg siggja á stílinum hvort tú ert, so veit eg, at tú veitst, at tin akæra er tað bera tvælt og fyríkemur mær fullkomiliga látlur. Rómversku gudarnir viti hvat tú ætlar við slíkari medvitandi feilsling.

Eg havi hugt aftur eftir hasum ummælinum. Skal viðganga, at tað var orðað heldur flokjaligt so okkurt mugu lesararnir hava loyvi at misskilja. Men fyri tað at tveyorð fyríkoma í sama reglubroti so er ikki givið at tey hava nakað við hvørt annað at gera. Á s. 6 kemur nevndi maður einaferð fyri (tí hann luttók í sendingini) 8 orð og eitt punktum aðrenn fyríkemur orðið «nazistarnir». Lesur tú samanhangin einaferð enn, sært tú, at hetta orð er tengt «forfylging av jødum», eins og hugtakið tey «sjálvsvaldu frelstu» er tengt «forfylging av heksum» (tí mieldini).

Hesar forfylgingar eru nevndar sum dóm um, at samfelag viðhvørt sýnast at hava fyrri neyðini at «stempla» ávisar bolkar. Í sambandi við vandan fyri, at «diagnosu-mentanin» kann fáa ein likandi leiklut, t.d. í stóðu samfelagsins til rusdrekkamisnytslu sum «diagnosa». Eg undirstrika at tað orð sum «diagnosu-fasistur» kemur fyri, so hugsi eg t.d. um filmin «Geykareidrið» ella lýsingar Vladimir Bukovskijs av psykiatriska

systeminum í Sovjettsamveldinum, (veri tær so lýgn ella sannleiki). Umrøðan er almennt í týðninginum general og sýnir seg ikki um føroysk viðurskipti. Onkur avleikari er kanska yvir í dag-nosumentanina í Føroyum hvat alkoholnýtaran viðvikur.

Tá tað so stendur «Og Alveygg, hvat við tær?» so er hetta meint sum ein vanligur spurningur um hvat hann (sum luttakari í útvarpsendingini) meinar um hetta sum skrivað er. Hvat sambands-flokkinum viðvikur — ja, hvi skulu politiskir flokkar ikki blandast uppi sosialt arbeiði, sum í veruleikanum er politiskt (politiskt er ikki altíð parta-politiskt). Tað er politiskt at við tiki hava eitt betri sosialt service-system ella «bjargingarnet», og tá ein so íðin sosialarbeiðari sum Alveygg er knyttur at ávisum flokki, so er tað ikki so heilt burturvið at hann kundi gjørt avrikan sína galdandi. Onki meir «önd-sinnað» enn hetta lá aftanfyrir umrøðuna. Og eg rokni við at hava minst líka so nøgva respekt fyrir arbeiðinum hjá Alveygg sum «Justicia».

«Drigið í land» ella ikki — nú vóni eg so at Justitia og hansara Fólksins Dómstólur ikki dómir meg at skriva í Dagblaðið í framtíðini. Ikki er vitugt at doma seg til fleiri mótstøðumenn enn neyðugt.

Annars skal eg undirstrika at greinin var ein viðmerking til teila sum onkur heldur «alop á» útvarpsendingina um alkoholismu. Gjerdist eitt sindur argur inn á tjakið um hvussu nøgvar promillur um dagin tú skuldi hava fyri at sleppa inn um portíð, har drøningur verður sett av frøingum.

Hvat er tað so sum er so

vandamikil við «diagnosuni» mótvegis øðrum staðfestingum av at fólk hava trupulleikar av rusdrekk? Já, sum sosialt stempel gerst hon lætt ein partur av persónleikanum, sum sjáldan dettur av, sjáldan um vunnid verður á trupulleikanum. Av tí, at «goðir borgarar» ofta kenna seg tess meiri fullkomnar, tess fleiri «minni goðir borgarar» eru, so eru tað ávis sum hava tørv fyrir stimplingini.

Og nógv skal til, aðrenn samfelagið stemplar blíða ríkmannin við whisky-barrskápinum sum «alkoholist», hóast hann kanska drekkur væl meir enn hin sum válar í got-unum. Hann varðveitir sitt starv og sosialu fasaðuna.

Diagnosin ger eisini samfelagslig mál til persónlig mál. Eitt úrslit av hesum hugsunnarhætti sæst í forhansligu umrøðuni um fólk við alkoholtrupulleikum í «Dagblaðnum» 22. januar:

«...hetta er ein reint persónligur spurningur, andaligt fátækkdomi (!) líkamligur veikleiki, ið aloftast skyldast persóninum sjálvum». Harafturimóti verða her ongi fólk nevnd, sum t.d. drekkja «...av verðsligum ríkidomi, persónligari vælfærdi í yvirflóð, goðum og væl goðdum veitslum á hægsta stigi, goldnar av teimum sum aldri eru boðin við...»

Tá Dagblaðið leggur mæt tey orð í munin, at rusdrekkamisnytsla hvørur í einum socialistiskum samfelagi, so er tað nakað tvælt. Víst sleppa vit ei av við allar trupulleikar sjáldan um samfelagsskipanin broytist. Men eitt samfelag, sum í størri mun er stýrt eftir fólksins tørvum enn eftir profitt-tørvaleina, ger tað sjáldandi meiri lívligt hjá folki heldur enn at dubba hin vælbyggjað og

spara á sosial mál.

Eg dugi ikki at siggja, hvat ein «vodkasótt» hevur at gera í hesum samanhangi. Eg kenni ongan føroying, sum vil innflyta sovjettska samfelagsskipan og mentan hendan vegin. Men onnur eru, sum vilja eftirlíka politikki hjá Thatcher og Reagan, og tað fær okkum at hugsa um armoðina og arbeiðsloysið í heimsins ríkastu tróð, har 23 milliónir líva undir hungursmarkinum. Man ikki onkur har geva uppát og leggjast á flöskuna. Men kanska tað er «persónligur» spurningur, líkamligur veikleiki ella andaligt fátækkdomi.

PS. Annars havi eg aldri hildið, at statistikkur gevur nakra serliga mynd av einum problem, til tess virkar hann alt ov «objektivur» og støðleysur. Statistikkur kann aldri sammetast við ein upplivdan veruleika. So tað sigur mær onki um problemið ella náttúru tess tá kanningar sigga, at føroyingar drekkja so og so mikið minni enn danir pr. høvd. Nýtsluhættur og mentan eru órvisi. Eg meti tað ikki sum alkoholismu at drekkja ól afturvíð matinum, og einar 2–3 um kvöldið, hóast hetta slær allar føroyskar rekordir í eini árs-uppgærd pr. høvd.

Og telur veikt ól (2,5%) við í statistikkunum í Føroyum? Um ikki, hvi skal so Hof og Tuborg (3,8%) telja við í Danmark. Nógv hevði tað minnað um statistikkun, um hesi óløg ikki taldu við. Men hvar er markíð? Og er tað rimuligt at hava eitt mark?

So nógvir spurningar, so nógv svør.

-kp.

Lýsasar — vandið tykkum um málið!

Neyvan nakar lesnaður í landinum hevur so vana-ligt orðalag sum lýsingarnar í bløðunum.

Er einki mark fyri, hvussu vanaliga fólk koma sær at skriva? Fular danismur, hóast vit eiga fult so goð orð á føroyskum!

«Simpulthen», t.d. er einki endómi.

Gav at bita, tá ið ein handil fyri stuttum lýsti við «alle tiders» útsølu! At

tit koma tykkum! Og tað ringasta er nú, at nú lýsa fleiri handlar við «alle tiders» hetta og hatta.

Hvat feilar orðinum «rimmar»? So mikið av skomm áttu tit at havt, at tit vandaðu tykkum eitt litið sindur meir um málið.

Er orsökini til hetta óvanlig líkasæla, ella skal tað eistast at vera «reklama» (forsakið orðið)? Eg ivist í, um hetta ikki virkar beint óvugt!

Væl veit eg, at føroyskt í ávisum forum er ov stívt til, at lýsingin skal rigga. Men nevndu dómi rigga yvir høvur ikki.

Um tit ikki vita, hvussu tað og tað eitur á føroyskum, so er orðabókin komin í bókabúðirnar. Og tað er eingin skomm at brúka hana! Hóast alt, so ber til at «siga tað» á lottum føroyskum.

Men hvi í viði verð loyva blóðini slíkkum lýs-

ingum at sleppa í óráttadur? Enntá tjóðveldis-urgan, ið plagar at taka sær einarætt til alt, ið føroyskt er, letur slíkt um seg gagna.

Hvussu stórt vald hava lýsingarnir?

Alt í lagi, tit hava brúkið fyrri pengunum — men máti skal vera við!

Lesari

Fólka-flokkurin...

Framhald av síðu 3

ingar, um tað ikki verður samtykt. Men hann roknar við, at tað verður samtykt. Møguliga við hjálp frá andstöðuni, men hann vónar, at tað eisini verður samtykt við atkvøðu frá sambandsflokkinum.

— Eftir skrivningini í bløðnum — serliga í Dimmalætting — at doma, er grundarlagið undir samgonguni við at rilla av álvara. Er grundarlagið fokið?

— Nei, tað meti eg ikki. Tað eru stórir mogleikar fyri at samgongan kann halda fram. Eingin beinleiðis grundgeving er fyri, at samgongan ella samarbeiðið er fokið. Vit meta politiskt, at tað eru ávis mál, sum skulu fremjast, og verða tey ikki framt undir

hesi samgonguni, koma tey at liggja á lani so leingi, at tey koma at oyðleggja ein útvíking, sum vit ikki tola.

— Men kann folkaflokkurin goðtaka, at hesi mál ikki verða framt?

— Er tað soleiðis, at ein meiriluti í Tinginum er móti, at tey verða framt, so mugu vit goðtaka tað. Men er ein meiriluti í Tinginum fyri, at tey verða framt, so kunnu vit ikki goðtaka, at tey ikki verða framt.

Innflutningsloyvi til Norðstjørnuna sum tingmál

Fimm tingmenn úr Suður-streymoy boðaðu fyrrpartin í gjár frá, at teir fóru at seta eitt uppskot til samtyktar fram seinrpartin í gjár.

Uppskotið miðjar ímóti, at landsstýrinum beinanvegin verður álagt at geva

innflutningsloyvi til P.f. Norðstjørnuna, sum seldi Vón av landinum ifjor. Undanfarna landsstýrið hevði givið Norðstjørnuni innflutningsloyvi til trolara, um Vón varð seldur av landinum, og um nýggi trolarin kundi trola á

djúpari vatni.

Tingmenninir eru Jona Henriksen og Jóannes Dalsgaard, úr Javnaðarflokkinum, Karin Kjølbro og Erlendur Patursson, úr Tjóðveldisflokkinum, og Juul Jacobsen, úr Fram-burðsflokkinum.